

วิเคราะห์ SWOT การสอบสวนเด็กและเยาวชนในชั้นพนักงานสอบสวน¹

SWOT analysis Investigating children and youth in the Inquiry official

สุวรรณา คุณดิลกนัฐวสา*
Suwanna Khundiloknattawasa

Received: January 30, 2020 Revised: April 04, 2020 Accepted: April 25, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค การสอบสวนเด็กและเยาวชนในชั้นพนักงานสอบสวน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากพนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ จำนวน 95 คน และทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) จุดแข็งเน้นที่ตัวพนักงานสอบสวนเองที่มีใจรัก มีองค์ความรู้และประสบการณ์ในงานสอบสวน 2) จุดอ่อนพนักงานสอบสวนขาดประสบการณ์ ได้รับการแต่งตั้งด้วยความไม่เต็มใจ และขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 3) โอกาสเรื่องเด็กและเยาวชนรัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหานี้ มีกฎหมายและหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ และ 4) อุปสรรคนั้นเกิดจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของแต่ละจังหวัดที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการสอบสวนเด็กและเยาวชน บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่มีความสะดวกและจริงจังในการแก้ไขปัญหา ยังไม่มีกลไกในการขับเคลื่อน นำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการสอบสวนเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาพนักงานสอบสวนให้มีประสิทธิภาพในการทำสำนวนการสอบสวนไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ 1) พัฒนาศักยภาพพนักงานสอบสวนให้มีความเป็นมืออาชีพ 2) พัฒนาระบบงานสอบสวนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน 3) การสรรหาและแต่งตั้งบุคลากรเพื่อทำหน้าที่พนักงานสอบสวน และ 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ

คำสำคัญ: วิเคราะห์ SWOT, การสอบสวนเด็กและเยาวชน, พนักงานสอบสวน

¹ บทความนี้เป็นนำเสนอข้อมูลบางส่วนจากงานวิจัยเรื่องรูปแบบและมาตรฐานในการสอบสวนเด็กและเยาวชนในชั้นพนักงานสอบสวนเพื่อความถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม

* รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Abstract

The purpose of this research was to analyze Strengths Weaknesses Opportunities Obstacles Investigating children and youth in the Inquiry official. Data were collected through in-depth interviews with 95 investigating personnel specialized in children and youth and content analysis.

The results of the research revealed that 1) The strengths emphasize that the investigative officers who are patriotic possessing knowledge and experience in the investigation. 2) Weaknesses, inexperienced investigators reluctantly appointed and lack of specialized expertise. 3) Opportunities for children and youth, the government attaches importance to this issue have specific laws and agencies involved. and 4) Threats arise from the geographical features of each province that are obstacles in the investigation of children and youth. There are not enough personnel involved to provide protection for children and youth. In particular, the agency responsible for children and youth of the Royal Thai Police is unclear and serious in resolving the problem. There is still no mechanism for driving. After that, the information obtained was formulated as a strategy for the development of juvenile investigations. In order to develop investigative officers to be effective in conducting investigations, 4 strategies are as follows: 1) Developing the potential of investigative officers to be professional. 2) Developing investigative systems relating to children and youth. 3) Recruitment and appointment Personnel to act as investigating officers and 4) Creating morale.

Keywords: SWOT analysis, Investigating children and youth, Inquiry official

บทนำ

เด็กหรือเยาวชนที่กำลังเจริญเติบโตในประเทศใดประเทศหนึ่งนั้นน่าจะมีสำคัญอย่างยิ่งยวดเพราะในวันข้างหน้า เด็กนั้นจะต้องมาทดแทนผู้ใหญ่และจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคตจึงกล่าวได้ว่าเด็กหรือเยาวชนถือเป็นทรัพยากรบุคคลอันทรงคุณค่าของประเทศชาติหากเด็กหรือเยาวชนในวันนี้มีการศึกษาดีมีพัฒนาการที่ดีมีอุปนิสัยดี มีความประพฤติดี มีสุขภาพพลานามัยและร่างกายแข็งแรง มีสัมมาชีพดี มีคุณธรรมและวัฒนธรรมประจำใจที่ดีแล้ว ก็เป็นที่เห็นได้ว่าพลเมืองของประเทศในอนาคต จะต้องประกอบด้วยผู้ใหญ่ ที่มีความสามารถและมีคุณค่าอย่างสูง ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองมั่นคงและพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง (วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2560, หน้า 17) หลายปีที่ผ่านมามีปัญหาจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นมากมาย หลากหลายรูปแบบ ประเด็นปัญหาที่ตามมา คือ เมื่อเด็กและเยาวชนได้กระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด เด็กและเยาวชนจะต้องรับโทษตามกฎหมายหรือไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาวะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ทั้งด้านการเรียนรู้ ด้านอารมณ์และพฤติกรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตน้อยกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดาทั่วไป เพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน (ดวงพร เพชรคง, 2561, หน้า 4)

กระบวนการที่จะใช้ในการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงและการใช้มาตรการทางอาญาแก่เด็กและเยาวชนจึงมีลักษณะที่มุ่งเน้นที่จะให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและพยานที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เด็กและเยาวชนต้องได้รับผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ และสำหรับมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดทางอาญาก็เช่นกัน กฎหมายได้วางมาตรการการสอบสวนที่แตกต่างจากมาตรการการสอบสวนผู้ใหญ่ กล่าวคือ ได้มีการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนผู้ต้องหาโดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (วารุณี จันทร์ทอง, 2557, หน้า 72) อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ได้วางมาตรการดังกล่าวไว้ในบทบัญญัติ มาตรา 133 ทวิ และมาตรา 134/2 มีเจตนารมณ์มุ่งคุ้มครองเด็กมิให้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมโดยกำหนดให้การสอบปากคำเด็กในชั้นสอบสวนต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำด้วย (ศิริชัย หาญเทิดพงษ์ชัย, 2557, หน้า 593)

พนักงานสอบสวนเป็นหัวใจสำคัญและเป็นบันไดขั้นแรกของกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะเสริมสร้างความถูกต้องชอบธรรมให้กับสังคม (กิตติชัย รุจิราวินิจฉัย, 2558, หน้า 23) พนักงานสอบสวนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้ต้องหา หากการสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีอาญาของพนักงานสอบสวนเป็นการกระทำโดยชอบด้วยจริยธรรมและจรรยาบรรณ ปฏิบัติตามกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ที่กฎหมายบัญญัติและให้อำนาจไว้ซึ่งถือได้ว่ามีความเป็นภาวะวิสัย การสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีอาญานั้นเป็นจุดเริ่มต้นคดีที่มีผลไปสู่การบรรยายฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการที่มีการกลั่นกรองมาแล้ว ซึ่งจะส่งผลถึงความเชื่อมั่น ความศรัทธา ความศักดิ์สิทธิ์และความถูกต้องของกระบวนการยุติธรรม แต่ถ้าหากการสอบปากคำผู้ต้องหาในคดีอาญาของพนักงานสอบสวนเป็นการกระทำโดยขาดจริยธรรมหรือขาดจรรยาบรรณ หรือเป็นการสอบปากคำผู้ต้องหาโดยไม่ชอบ ไม่ว่าจะเป็นบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง ให้คำมั่นสัญญาต่าง ๆ จะทำให้เกิดผลที่ไม่เป็นธรรมตามมา เพราะต้นทางแห่งกระบวนการยุติธรรมนั้นไม่เป็นภาวะวิสัยแล้ว ในกระบวนการยุติธรรมต่อ ๆ ไปก็ย่อมไม่เป็นภาวะวิสัยด้วย ความศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมก็จะลดน้อยถอยลงไปที่สุดในที่สุด (พนม พุ่มโพธิ์, 2558, หน้า 201)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นปัญหาในการสอบสวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอาจเกิดจากข้อบกพร่องของกฎหมาย หรือเกิดจากการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนที่ยังไม่มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ซึ่งต้องหามาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ข้างต้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ SWOT การสอบสวนเด็กและเยาวชนในชั้นพนักงานสอบสวน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการสอบสวนเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค การสอบสวนเด็กและเยาวชนในชั้นพนักงานสอบสวน ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key information) เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการสอบสวนเด็กและเยาวชน ซึ่งทางต้นสังกัดจะทำการคัดเลือก จำนวน 95 คน ประกอบด้วย กลุ่มพนักงานสอบสวนในสังกัดตำรวจภูธรภาค 1-9 และกองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่เป็นพนักงานสอบสวนที่มีความชำนาญ ประสบการณ์ และทำการสอบสวนเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ รวมทั้งสิ้น 38 นาย พนักงานอัยการ จำนวน 19 คน นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา จำนวน 19 คน และที่ปรึกษากฎหมาย จำนวน 19 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชนตรวจสอบข้อความเนื้อหาที่เหมาะสมถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth Interview) เป็นแบบมีโครงสร้างประเด็นข้อคำถาม ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและค้นหาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชน จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและค้นหาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ได้ทำการนัดหมายไว้ล่วงหน้าซึ่งทำการของกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นของหลักการและวิธีการปฏิบัติในการสอบสวนเด็กและเยาวชน ตลอดจนปัญหาข้อขัดข้องที่เป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนเด็กและเยาวชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกวิธีใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยบรรยายเป็นเนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความและเนื้อหาโดยผู้วิจัย ไม่มีอคติหรือความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปพัวพัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์/นักจิตวิทยา และที่ปรึกษากฎหมาย ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนให้สามารถมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวผู้วิจัยได้นำเอาเทคนิค SWOT Analysis มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ พบว่า

สถานการณ์ปัจจุบันในการทำสำนวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนของพนักงานสอบสวนมีจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. จุดแข็ง (Strengths)

- 1.1 พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีจิตสำนึกเป็นผู้ให้บริการที่ดี
- 1.2 พนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีความรู้ในข้อกฎหมาย เรียนมาแล้วได้ใช้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะ ป.อาญา, ป.แพ่ง, ป.วิอาญาฯ
- 1.3 พนักงานสอบสวนที่ผ่านงานมานาน ผ่านการทำสำนวน ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น แพทย์ อัยการ ศาลฯ จะมีประสบการณ์ ทักษะ ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ยิ่งอยู่นาน ยิ่งเห็นข้อบกพร่องของการทำงาน จะมีความรอบคอบในการทำงานมากขึ้นไปเรื่อย ๆ
- 1.4 พนักงานสอบสวนมีใจรักในงานสอบสวน
- 1.5 พนักงานสอบสวนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.6 มีการรวมตัวพนักงานสอบสวนเป็นสมาคมพนักงานสอบสวน และชมรมพนักงานสอบสวนหญิง เพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษา ฝึกอบรมและแนวทางการปฏิบัติงาน
- 1.7 มีความอดทนสูง สามารถรองรับสภาพปัญหาต่าง ๆ ได้ดี
- 1.8 มีความสามารถในการเจรจาไกล่เกลี่ย ให้คู่กรณีสามารถพูดคุยและตกลงกันได้ ทำตัวเป็นคนกลางที่ดี
- 1.9 มีบุคลิกที่เป็นตัวของตัวเอง เชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตน

2. จุดอ่อน (Weaknesses)

- 2.1 ไม่มีประสบการณ์ในการสอบสวน ได้รับการแต่งตั้งจากสายงานอื่นเข้ามาทำหน้าที่พนักงานสอบสวน โดยยังไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอบสวน
- 2.2 การฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวน ภายหลังจากแต่งตั้งมาทำหน้าที่พนักงานสอบสวนแล้วมีน้อยมากไม่ทันต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายในปัจจุบัน ทำให้พนักงานสอบสวนไม่มีองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เท่าที่ควร
- 2.3 พนักงานสอบสวนมีไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่แท้จริง ในแต่ละสถานีตำรวจ และไม่มีผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวน เช่น ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน มีแค่คนขับรถเท่านั้น ภาระทุกอย่างพนักงานสอบสวนรับผิดชอบคนเดียว
- 2.4 ความเครียดส่วนตัวที่เกิดจากงาน ที่ตนเองไม่ถนัดและเคยทำมาก่อนประกอบกับการทำสำนวนการสอบสวนมีความยุ่งยากซับซ้อนและมีระยะเวลาแล้วเสร็จกำหนด
- 2.5 พนักงานสอบสวนบางคนมีโรคประจำตัว และมีอายุมากไม่คล่องตัวต่อการทำหน้าที่
- 2.6 ได้รับการแต่งตั้งให้มาทำหน้าที่พนักงานสอบสวนโดยที่ไม่ได้สมัครใจ
- 2.7 ระบบสายการบังคับบัญชาทำให้พนักงานสอบสวนถูกกดดัน/แทรกแซงจากผู้บังคับบัญชาในการเร่งรัดสำนวนการสอบสวน
- 2.8 พนักงานสอบสวนคนเดียวรับผิดชอบในคดีทุกประเภททำให้ไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนแตกต่างกับหน่วยงานของศาลหรืออัยการ
- 2.9 ไม่แม่นยำหลักกฎหมายในการสอบปากคำเด็กและเยาวชน
- 2.10 แบบรับหน้าที่อื่น ซึ่งเป็นงานธุรการที่มากับการทำสำนวนการสอบสวนคือ "ถ่ายเอกสาร ไปส่งเอกสาร ไปรับเอกสาร ส่งของกลางไปตรวจเอง ไปรับผลการตรวจของกลางเอง ไปส่งหมายเรียกและออกเงินเอง ลงบันทึกประจำวันรับแจ้งความเอง" ไปตรวจที่เกิดเหตุเอง โดยขาดแคลนยากรับปราศจาก "ผู้ช่วยพนักงาน

สอบสวน"ขาดทักษะในการสอบปากคำ การรวบรวมพยานหลักฐาน เกี่ยวกับการทำสำนวนการสอบสวนเด็กและเยาวชน

2.11 พนักงานสอบสวนมักจะขอย้ายออกไปอยู่ในสายงานอื่นหรือไม่ก็ขอไปช่วยราชการ ไม่ได้ทำหน้าที่พนักงานสอบสวนตามที่ได้รับแต่งตั้ง ทำให้พนักงานสอบสวนบางสถานีตำรวจขาดแคลน

3. โอกาส (Opportunities)

3.1 การสอบสวนเด็กและเยาวชน มีกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ

3.2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับปัญหาเด็กและเยาวชน โดยทำการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัวและป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพต.ส.ตร.)

3.3 รัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหานี้ จึงจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือสังคม เพื่อช่วยเหลือ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ (OSCC)

3.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนเด็กและเยาวชน เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ สำนักงานอัยการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) บ้านพักเด็กและครอบครัว และสภานายความ ให้ความสำคัญและสนับสนุนบุคลากรเพื่อมาร่วมทำการสอบสวนเด็กและเยาวชน

3.5 คำสั่ง ตร.ที่ 419/2556 ลงวันที่ 1 ก.ค.2556 เรื่องการอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ทำให้พนักงานสอบสวนมีแนวทางในการปฏิบัติชัดเจนขึ้น

3.6 สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน เป็นหน่วยงานที่ทำการฝึกอบรมพนักงานสอบสวนทุกระดับให้มีความรู้เกี่ยวกับการทำสำนวนการสอบสวน

3.7 สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญในการจัดทีมสอบสวนแบบบูรณาการ โดยให้มีพนักงานสอบสวน สืบสวน จราจร ฯลฯ ร่วมอยู่ด้วยขณะรับแจ้งเหตุและการออกตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินคดี

3.8 ทุกสถานีตำรวจจัดหัวหน้างานสอบสวนที่มีประสบการณ์คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะแนวทางการสอบสวน

3.9 การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการสอบสวนเด็ก สามารถค้นคว้าได้หลายช่องทาง และหลายหน่วยงานทำให้พนักงานสอบสวนมีแหล่งเรียนรู้มากขึ้น

4. อุปสรรค (Threats)

4.1 ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ของแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันทำให้เป็นอุปสรรคต่อการนำผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือพยานไปทำการตรวจสอบการจับที่ศาลเยาวชนฯ หรือการสอบปากคำที่สำนักงานอัยการ

4.2 บางจังหวัดมีที่ปรึกษากฎหมายและนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ไม่เพียงพอ

4.3 การประสานงานระหว่างสหวิชาชีพบางจังหวัดยังใช้หนังสือประสานงานทำให้เกิดความล่าช้า และอาจเกิดความผิดพลาดได้

4.4 งบประมาณมีไม่เพียงพอในการสนับสนุนงานด้านการสอบสวน พนักงานสอบสวนจึงรับภาระใน ด้านนี้ทั้งหมด เช่น ค่าใช้จ่ายในการนำเด็กไปสอบปากคำที่สำนักงานอัยการ นำเด็กไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับ ฯลฯ

4.5 อัตราของพนักงานสอบสวนที่ได้รับอนุญาตกับปริมาณงานไม่สอดคล้องกัน บางแห่งมีมากกว่าปริมาณงาน บางแห่งมีน้อยกว่าปริมาณงาน

4.6 ระบบการแต่งตั้งพนักงานสอบสวนยังไม่มีประสิทธิภาพ แต่งตั้งบุคคลที่ไม่มีความสนใจ ไม่มีใจรักงานสอบสวนและไม่มีความรู้เข้ามาทำหน้าที่ก็เลยเป็นปัญหาต่อระบบงาน

4.7 ห้องสอบสวนเด็กที่สถานีตำรวจไม่ได้มาตรฐานตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

4.8 การนำตัวเด็กไปสอบปากคำที่สำนักงานอัยการ มีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายหรือเกิดการหลบหนีและเป็นการเสียเวลาทั้งของเด็กและผู้ปกครอง

4.9 ลักษณะของสำนวนการสอบสวนเด็กและเยาวชน มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนต้องอาศัยทักษะในการสอบสวน

4.10 ผลการตรวจพิสูจน์สารเสพติด, ประวัติการต้องโทษจากกองทะเบียนประวัติ และรายงานการสืบเสาะข้อเท็จจริงเด็กจากสถานพินิจ มีความล่าช้าใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน

4.11 อุปกรณ์การทำงานมีไม่เพียงพอ เช่น โต๊ะทำงาน ห้องทำงาน รถยนต์ที่ต้องใช้ทำงาน รับส่งผู้ต้องหา รถออกตรวจสถานที่เกิดเหตุ พร้อมกับน้ำมันรถ คอมพิวเตอร์ กระดาษทำสำนวน เครื่องพิมพ์เอกสาร เครื่องถ่ายเอกสาร

4.12 หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่มี ความชัดเจนและจริงจังในการแก้ไขปัญหา มีเพียงชื่อเท่านั้นแต่ยังไม่มีการขับเคลื่อน

จากการที่ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิค SWOT Analysis มาวิเคราะห์นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชนได้ สำหรับยุทธศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นการนำเสนอยุทธศาสตร์ที่เน้นในด้านการพัฒนาการสอบสวนเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาศักยภาพพนักงานสอบสวนให้มีประสิทธิภาพในการทำสำนวนการสอบสวนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพพนักงานสอบสวนให้มีความเป็นมืออาชีพ

ผลผลิต : 1. การฝึกอบรมพนักงานสอบสวน กำหนดหลักสูตรและแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม

2. คู่มือการสอบสวนเด็กและเยาวชน

ผลลัพธ์ : 1. พนักงานสอบสวนมีสมรรถนะ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เป้าประสงค์

2. พนักงานสอบสวนมีสมรรถนะที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวชี้วัด : 1. ระดับความรู้การสอบสวนเด็กและเยาวชนของพนักงานสอบสวน

2. ผลการประเมินการดำเนินการในแต่ละโครงการ

กลยุทธ์ : 1. พัฒนาระบบการฝึกอบรมพนักงานสอบสวนให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามระเบียบหลักเกณฑ์ และวิธีการสอบสวนเด็กและเยาวชน

2. สร้างกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ในหน่วยงาน

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม :

1. โครงการอบรมหรือสัมมนาเพื่อพัฒนาพนักงานสอบสวนในสังกัดเพื่อการสอบสวนเด็กและเยาวชน

2. โครงการพี่สอนน้อง โดยพนักงานสอบสวนผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่าสอนผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์น้อยกว่า

3. พัฒนาคู่มือการสอบสวนเด็กและเยาวชน

4. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการสอบสวนเด็กและเยาวชนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คู่มือการสอบสวนเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบงานสอบสวนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ผลผลิต : ระบบงานสอบสวนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ

ผลลัพธ์ : เด็กและเยาวชนจะได้รับการคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดไว้

เป้าประสงค์ : ระบบงานสอบสวนที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาเป็นไปรูปแบบและมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

ตัวชี้วัด : 1. มีห้องสอบสวนเด็กและเยาวชนได้มาตรฐาน จำนวน 1 ห้อง ที่ กองบังคับการ

2. สก./สน.จัดทีมสอบสวนรับผิดชอบเด็กและเยาวชน จำนวน 1 ทีม

3. ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการ

กลยุทธ์ : 1. พัฒนาระบบงานสอบสวนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้ได้มาตรฐาน ถูกต้องตามหลักกฎหมาย

2. พัฒนาทีมสอบสวนเพื่อให้มีความเชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ

3. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาระบบงานสอบสวนเด็กและเยาวชน

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม :

1. โครงการพัฒนาห้องสอบสวนเด็กและเยาวชนได้มาตรฐานประจำกองบังคับการ

2. โครงการจัดตั้งทีมสอบสวนด้านเด็กและเยาวชนประจำสถานีตำรวจ

3. จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชน

4. โครงการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย ยานพาหนะ ให้เพียงพอและ

เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน

5. โครงการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการ

ของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสรรหาและแต่งตั้งบุคลากรเพื่อทำหน้าที่พนักงานสอบสวน

ผลผลิต : 1. มีพนักงานสอบสวนเพียงพอในการทำหน้าที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

2. แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถและสมัครใจมาทำหน้าที่พนักงานสอบสวน

ผลลัพธ์ : บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งมาเป็นพนักงานสอบสวนเต็มใจและรักงานสอบสวน

เป้าประสงค์ : เพื่อสรรหาและแต่งตั้งบุคลากรเพื่อมาทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ตัวชี้วัด : 1. พนักงานสอบสวนได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง ร้อยละ 100

2. ไม่มีปัญหาการร้องเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่

3. ร้อยละของการถูกลงทัณฑ์กรณีสำนวนล่าช้า

กลยุทธ์ : 1. สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและสมัครใจเพื่อมาทำหน้าที่พนักงานสอบสวนด้านเด็กและเยาวชน

2. จัดทำข้อมูลบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีใจรักงานสอบสวนในแต่ละ

กองบัญชาการ

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม :

1. ปรับปรุงโครงสร้างงานสอบสวนด้านเด็กและเยาวชนให้มีความเหมาะสมกับปริมาณงาน

แต่ละสถานีตำรวจ

2. พัฒนาระบบการแต่งตั้งบุคคลที่จะมาทำหน้าที่พนักงานสอบสวนโดยใช้ระบบสมัครใจ

3. จัดอบรมให้มีคุณภาพสำหรับตำแหน่งก่อนที่จะทำการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่พนักงานสอบสวนเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ

ผลลัพธ์ : สร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบด้านเด็กและเยาวชน

ผลลัพธ์ : พนักงานสอบสวนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

เป้าประสงค์ : สร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบด้านเด็กและเยาวชน

ตัวชี้วัด : 1. ระดับขวัญและกำลังใจของพนักงานสอบสวน

2. อัตราการขอเปลี่ยนสายงานจากพนักงานสอบสวนไปสายงานอื่น

กลยุทธ์ : 1. หาแนวทางสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบด้านเด็กและเยาวชน

2. ดำรงรักษาให้พนักงานสอบสวนคงอยู่ในสายงานสอบสวนที่รับผิดชอบเด็กและเยาวชน

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม :

1. โครงการจัดหาสวัสดิการให้กับพนักงานสอบสวน

2. สนับสนุนงบประมาณในการทำภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน

3. สร้างเครือข่ายการประสานงานในด้านการสอบสวนเด็กและเยาวชน

4. พัฒนาระบบค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้มีความเหมาะสม

5. พัฒนาระบบความก้าวหน้าในอาชีพเป็นระบบเฉพาะตำแหน่ง

6. โครงการอบรมพัฒนาจิตใจ ทศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า การสอบสวนเด็กและเยาวชนนั้น และการสอบสวนจะเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรมได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยพนักงานสอบสวนที่มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะซึ่งพนักงานสอบสวนเองก็ต้องยึดถือและปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด แต่ยังพบว่า การสอบสวนเด็กและเยาวชนในปัจจุบันยังมีปัญหาและอุปสรรคทั้งจากตัวพนักงานสอบสวนเองและองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องทำงานร่วมกับพนักงานสอบสวนทั้งที่อยู่ในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและนอกหน่วย ได้แก่ กองทะเบียนประวัติ สถานพินิจฯ พิสูจน์หลักฐานฯ อีกทั้งการสอบสวนต้องดำเนินการร่วมกับทีมสหวิชาชีพที่ยังมีบุคลากรไม่เพียงพอ และขาดการประสานงาน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอประเด็นอภิปราย 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นด้านตัวพนักงานสอบสวน ที่พบว่า โดยส่วนตัวแล้วพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่ผ่านการเรียนวิชากฎหมายมาแล้วทุกคน แต่เนื่องจากกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ประสบการณ์ในการทำงานเฉพาะด้านมาเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนจึงจะมีความเชี่ยวชาญทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับจำนวนพนักงานสอบสวนในปัจจุบันมีน้อยไม่เพียงพอและเหมาะสมกับปริมาณงานในแต่ละสถานีตำรวจ และกระบวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนนั้นต้องยึดถือและปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัดมีความละเอียดอ่อนทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนสาร บำรุงกิจ (2553, บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาอุปสรรคและปัญหาภายในหน่วยงานซึ่งมีผลต่อการทำสำนวนล่าช้า: ศึกษาเฉพาะพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 พบว่าพนักงานสอบสวนมักจะปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่องทำให้ไม่มีความชำนาญ ไม่มีประสบการณ์ ปริมาณงานมีมากและเพิ่มขึ้นตลอดเวลาส่งผลให้การสอบสวนในคดีที่สำคัญไม่มีคุณภาพและล่าช้า และการศึกษาของ ชัยวุฒิ เกียรติกิจกจ่าย, 2557, หน้า 33-34) เรื่อง การ

พัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหญิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า จำนวนพนักงานสอบสวนหญิงมีไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน ประกอบกับเนื้อหาของงานสอบสวนเป็นงานที่เหนื่อยมีภาระงานติดพัน และกระบวนการสอบสวนมีขั้นตอนยืดเยื้อยาวนานและยุ่งยากซับซ้อน ความยืดหยุ่นน้อยต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการทำงาน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 75 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ได้วางมาตรการดังกล่าวไว้ในบทบัญญัติ มาตรา 133 ทวิ และมาตรา 134/2 มีเจตนารมณ์มุ่งคุ้มครองเด็กมิให้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมโดยกำหนดให้การสอบปากคำเด็กในชั้นสอบสวนต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำด้วย เป็นต้น

2. ประเด็นหน่วยงานหรือองค์กรอื่น เนื่องจากสำนวนการสอบสวนแต่ละสำนวนนั้นจำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่พนักงานสอบสวนต้องขอความร่วมมือ เช่น รายงานผลการสืบเสาะข้อเท็จจริงเด็กและเยาวชน จากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พนักงานสอบสวนต้องส่งแผนพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาไปตรวจสอบที่กองทะเบียนประวัติอาชญากร ผลการตรวจพิสูจน์ของกลาง ๆ (ยาเสพติด อาวุธปืน ฯลฯ) และในประเด็นการสอบสวนตาม ป.วิ อาญา มาตรา 133 ทวิ ที่ต้องทำการสอบสวนเด็กและเยาวชนต่อหน้าทีมสหวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย พนักงานอัยการ นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา ที่ปรึกษากฎหมาย บางจังหวัดบุคลากรดังกล่าวมีไม่เพียงพอ สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ส่งผลต่อการทำสำนวนการสอบสวนเด็กและเยาวชนของพนักงานสอบสวนล่าช้า สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐภูมิ น้อยสอน (2557, บทคัดย่อ) เรื่องการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติหน้าที่งานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติหน้าที่งานด้านการสอบสวนได้แก่การประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ พัชรา สีนลอยมา (2557, หน้า 304-305) เรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการอ่านความยุติธรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชน ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน พบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นได้แก่ ปัญหาการขาดความร่วมมือในการสอบสวนและขาดการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพนักงานสอบสวนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. พบว่าความล่าช้าของการตรวจประวัติการต้องโทษของผู้ต้องหา ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรที่จะทำการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาความล่าช้าดังกล่าว
2. การนำตัวเด็กและเยาวชนเดินทางไปยังสำนักงานอัยการเพื่อทำการสอบสวนต่อหน้าทีมสหวิชาชีพเป็นภาระของพนักงานสอบสวน ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณในการทำห้องสอบสวนเด็กที่ได้มาตรฐานในแต่ละจังหวัด
3. พนักงานสอบสวนขาดการอบรมเพิ่มเติม ดังนั้นสถาบันส่งเสริมงานสอบสวนหรือศูนย์ฝึกอบรมตำรวจต่าง ๆ ควรที่จะจัดหลักสูตรต่าง ๆ เพิ่มเติมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
4. ประเด็นการขาดแคลนพนักงานสอบสวน ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำหนดระเบียบให้ชัดเจนในการห้ามพนักงานสอบสวนไปปฏิบัติหน้าที่อื่นนอกเหนือจากตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง และต้องพิจารณาจำนวนคดีกับสัดส่วนของพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมกับพื้นที่
5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องให้ความสำคัญโดยเน้นความสนใจและมีคุณสมบัติครบถ้วน ต้องมีการอบรมเพิ่มเติมคุณวุฒิก่อนที่จะแต่งตั้งดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน
6. ควรมีการจัดทีมพนักงานสอบสวนด้านเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและทำสำนวนการสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ควรนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นช่องทางการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน เจ้าหน้าที่กับพนักงานสอบสวน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี ดร.พัชรา สีนลอยมา คณบดีคณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่กรุณาให้คำแนะนำทางวิชาการอันมีคุณค่าซึ่งเป็นประโยชน์ยังต่อการทำวิจัยนับตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ และขอขอบคุณพนักงานสอบสวนทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย รุจิราวินิจฉัย. (2558). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(2), 22-33.
- ชัยวุฒิ เกียรติกิจกจ่าย. (2557). การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหญิง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 4(3), 28-36.
- ณัฐฉัตร น้อยสอน. (2557). การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานทั้งงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงพร เพชรคง. (2561). กฎหมายกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธนสาร บำรุงกิจ. (2553). การศึกษาอุปสรรคและปัญหาภายในหน่วยงานซึ่งมีผลต่อการทำสำนวนล่าช้า: ศึกษาเฉพาะพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนม พุ่มโพธิ์. (2558). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนกรณีผู้ต้องหาไม่มีทนายความหรือผู้ซึ่งไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำ. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 12(1), 199-208.
- พัชรา สินลอยมา. (2557). การพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชน ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 10(1), 299-312.
- วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2560). มาตรการดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมร้ายแรง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- วารุณี จันทร์ทอง. (2557). มาตรการในการสอบสวนเด็กและเยาวชนซึ่งกระทำความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์, 3(1), 71-80.
- ศิรชัย หาญเทิดพงษ์ชัย. (2557). ปัญหาทางกฎหมายในการสอบปากคำเด็กในชั้นสอบสวน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.